

Ríkisrættarlíga stöðan

Oddagrein

TAD er mangt, sum bendir á, at stöða færoyinga mótvegis dænum er tann reyði tráðurin í seinastu veljarakanningini, sum varð kunngjørd fyrst í hesi vikuni. Um tað er spurningurin um sjálvan ríkisfelagsskapin og okkara heimastýrslóg, ella tað er ein vanlig misnøgd við tær loysnir, sum komu í kjalarværinum av kreppunum í færoysku peningastovnunum, er kanska ikki so lætt at siga.

FRAMGONGDIN, sum tjóðveldisflokkurin fær, kundi bent á, at tað eru okkara ríkisrættarlígu viðurskipti, sum telja í hesi kanning. Litla afturgongdin hjá sambandsflokkinum kundi eisini bent á tað sama. Hesir flokkar hava tað til felags, at teir báðir hava ein sera einfaldan boðskap, tá tað snýr seg um hesi viðurskipti, tó við hvør sínum fortæki.

MEN tað er nógv, sum talar fyri, at okkara stóra ónøgd við tær mongu sokallaðu kreditorloysnir og okkara misnøgd við harrapolitikkinn hjá donsku stjórnini slær út sum misnøgd við ríkisrættarlígu stöðuna, uttan tó at vera tað.

MEN veljarin eigur tó at vita, at tær broytingar, sum henda skulu í viðurskiptunum millum Føroyar og Danmark hvørki henda eftir leisti tjóðveldisflokksins ella eftir leisti sambandsflokksins.

TJÓÐVELDISFLOKKURIN hevur orðarætt somu stevnu sum frá byrjan av, men henda stevna er dreymakend og í dag illusorisk. Avgjørt neyðugu fortreytirnar fyri at »loysa« her og nú eru ikki til staðar, tað vita bæði vit og eisini tjóðveldismenn. Sum ein avgjørd fortreyt kann nevast, at vit mugu hava trygg búskaparlígu viðurskipti.

VÆLFERÐIN hjá okkara fólki skal ikki seljast út fyri »discount-pris«.

SAMBANDSFLOKSINS stevna, um at als einki má henda í viðurskiptunum millum Føroyar og Danmark uttan kanska, at vit venda aftur til nakað, sum hevur verið fyrr, ber sjálvandi heldur ikki til. Hetta er ein dreymakend og illusorisk stevna, sum tann hjá tjóðveldisflokkinum.

SO tær broytingar, sum eru neyðugar, og sum mugu gerast innan alt ov leingi, tær verða at finna ímillum sjónarmiðini hjá hesum báðum flokkum. Júst her kemur javnaðarflokkurin inn í myndina, sum tann flokkurin, sum hevur boðað frá hesum broytingum, og sum á Løgtingi hevur tikið stig til at fáa hesar gjørdar.

HESAR broytingar av heimastýrslógini skulu gerast, soleiðis sum vit færoyingar halda tær skulu gerast, og rúmd skal í hesi löggávu gerast fyri, at skal talan seinni verða um sjálvstýri, so skal tað eisini lata seg gera, um vit sjálfvirk ynskja tað. Tí kunnu vit við røttum kalla javnaðarflokksins uppskot til eina nýggja heimastýrslóg fyri eina »sjálvstýrslóg«.

EITT slíkt lögarverk verður drúgt og umfatandi, og tí ber ikki til við fáum orðum at lýsa stöðu floksins. Men hin vegin so sigja vit við hesi veljarakanningini, at tað er tann einfaldi boðskapurin, hóast hesin er veruleikafjarur, sum fer inn á ljóstaivuna hjá veljarunum.

MEN neyvan verður tað ein stöða, sum heldur sær, tí skilið fer einaferð at vinna á kenslunum.

Sosialurin

Viðmerking

 Finnogi Ísakson
 skrivar

Tvær tær seinastu tingseturnar hevur Løgtingið viðgjørt eitt uppskot frá Tjóðveldisflokkinum, sum kallast »framtidarstøða Føroya«. Tað er eitt nágreinligt uppskot um umfatandi broytingar í teimum ríkisrættarlígu viðurskiptunum, m.a. at gera eina serstaka færoyska grundlóg.

Hvørgu ferð fekk tingið høvi at taka stöðu í málinum. Fyrru ferð varð tað útsett til ólavsøku, og tá tingið kom saman, varð boðað frá, at tað var burturdótt, tí ein nýggj stýrisskipan var komin í gildi, sum ásetti, at eitt tingmál kann ikki flytast frá einari tingsetu til aðra.

Seinnu ferð varð tað viðgjørt í Rættarnevndini, kom aftur á tingborðið, men varð aftur beint í Rættarnevndina, helst til at lögmaður hótti við nývali, um hetta ella líknandi uppskot varð samtykt. Í nevndini sultaði formaðurin Bjørn á Heygum málið, so at tað ikki kom fram aftur. Tað var grovt rættarbrót, tí við hesum forðaði hann fyri, at fólksins valda ting fekk høvi til at taka stöðu í einum máli.

Stjórnmálanevnd

Ein meiriluti í Rættarnevndini tók undir við uppskotinum frá Tjóðveldisflokk-

um. Hesi umboð vóru:

Signar á Brúnni úr Tjóðveldisflokkinum, Jógvan á Lakjuni úr Fólkaflokkinum, Lasse Klein úr Kristiliga Fólkaflokkinum og Ingeborg Vinther úr Verkamannafylkingini.

Teir tveir sambandsmennir Bjørn á Heygum og Suni Jacobsen tóku ikki undir við uppskotinum.

Marita Petersen úr Javnaðarflokkinum tók heldur ikki undir við uppskoti Tjóðveldisflokksins, men setti í staðin fram eitt broytingaruppskot, sum miðaði ímóti, at Løgtingið skuldi seta eina tingnevd »at fyrreika viðgerð av statsrættarlígu stöðu Føroya«.

Áðrenn tingsetan endaði, skuldi nevndin lata Løgtingsseins formannskapi frágreiðing um sítt arbeiði. Tað gekk fram av uppskotinum, at lögtingsnevndin skuldi mæla til, at ein onnur nevnd - ein stjórnmálanevnd - skuldi setast at arbeiða viðari við málinum.

Men av tí, at alt máli varð sultað í Rættarnevndini, at kvøddi tingið heldur ikki um hetta broytingaruppskot.

Eitt broytt uppskot

30. september í ár legði Marita Petersen vegna Javnaðarflokksins sjálvstøðugt uppskot fyri tingið, sum kallast »Fyrirreiking til setan av stjórnmálanevnd«.

Hugdi ein leysliga eftir, kundi ein halda, at hetta var sama uppskot sum broytingaruppskotið - kanska burtursæð frá smærri redaktionellum broytingum. Men so er ikki. Bæði sjálvstøðugt uppskot og eisini viðmerkingarnar eru væl linari orðað í hesum sjálvstøðuga uppskotinum enn í broytingaruppskotinum í vár.

Eg skal vísa á nakrar munir í báðum uppskotunum:

Í vár mælti Javnaðar-

flokkurin til, at tingið skuldi seta eina tingnevd »at fyrreika viðgerð av statsrættarlígu stöðu Føroya«. Nú verður skotið upp, at henda tingnevdin skal »fyrreika setan av stjórnmálanevnd at viðgera stýrisskipanarlígu og ríkisrættarlígu viðurskipti Føroya«. Munurin er (í minsta lagi), at stjórnmálanevndin nú ikki einans skal vigera tey ríkisrættarlígu viðurskiptini, men eisini ta nýggja stýrisskipanina.

Í vár varð skotið upp, at tingnevdin skuldi »orða arbeiðssetningin hjá stjórnmálanevndini og skal í hesum sambandi taka við til umhugsanar punktini í uppskoti Tjóðveldisflokksins umframt onnur viðurskipti, sum nevndin metir av týðningi«. Hetta er nú tóðnað til, at tingnevdin »skal gera arbeiðssetning hjá stjórnmálanevndini«. Punktum. Ikki eitt orð um, at stjórnmálanevndin skal viðgera tey punkt, sum stöðu í uppskoti Tjóðveldisflokksins. Hetta er broyting, sum munar.

Ein broyting tann frægara vegin er, at nú verður ikki skotið upp, at tingnevdin skal »lata Formannskapi Løgtingsins frágreiðing«, men at »nevndin skal leggja lidna arbeiði sítt fyri lögtingið til stöðutakan fyri jól«.

Linari viðmerkingar

Fyri nøkrum árum síðani talaði og skrivaði Javnaðarflokkurin nógv um, at vit skuldu hava eina »Sjálvstýrslóg« í staðin fyri Heimastýrslógina, men onki varð sagt um, hvat lá í orðinum »Sjálvstýrslóg«. Eg hevði tó í minsta lagi væntað, at tá flokkurin nú kom fram við hesum sjálvstøðuga uppskoti, fór hann at kalla tingmálið »Sjálvstýrslóg« ella »fyrirreiking av Sjálvstýrslóg« ella okkurt líkn-

andi. Men tað bleiv bara til »Fyrirreiking til setan av stjórnmálanevnd«.

Hetta linliga orðalagið gongur aftur í viðmerkingunum. Í vár skrivaði Marita Petersen, at hon var samd við Tjóðveldisflokkinum í, at »neyðugt er at gera broytingar í statsrættarlígu viðurskiptum Føroya«. Hetta er ikki tikið við nú.

Hon skrivaði at »nýggja stýrisskipanin« var bert fyrsta stig á leiðini at gera nýggja Sjálvstýrslóg. Hetta er ikki tikið við nú.

Hon skrivaði, at »tíðin er nú komin til at halda fram í arbeiðinum at fyrreika broytingar í statsrættarlígu stöðu Føroya«. Hetta er ikki tikið við nú.

Hon skrivaði, at »hóast tikið verður undir við teimum tankum, sum eru í uppskoti Tjóðveldisflokksins« osfr. Hetta er ikki tikið við nú.

Harafurtíðin verður í báðum uppskotunum og í viðmerkingunum til bæði uppskotini lagdur stórus dentur á, at allir flokkar á tingi skulu vera við til at gera hetta arbeiði. Tað kann skiljast soleiðis, at Javnaðarflokkurin er ikki fúsar at fara longur, enn Sambandsflokkurin vil.

Kanning, ikki sjálvstýri

Samanumtikið kann sigast, at bæði uppskot og viðmerkingar í vár lógu nógv tættari uppskoti Tjóðveldisflokksins, enn hetta sjálvstøðuga uppskotið hjá Javnaðarflokkinum ger.

Her er í roynd og veru ongin ábending um, at tey ríkisrættarlígu viðurskiptini skulu broytast, bert at tey skulu kannast. Tað er vert at umhuga at seta eina nevnd at gera ávísar kanningar, um semja kann fást um arbeiðssetningin. Men ein slík kanning forðar ikki fyri, at Løgtingið samtykkir tær stóru og prinsipiellu broytingar, sum liggja í uppskoti Tjóðveldisflokksins um »Framtidarstøða Føroya«.

Finnogi Ísakson

Krabbameinsfelagið fund í Runavík

Føroya Felag Móti Krabbameini skipar fyri fundi á Sjómansheiminum í Runavík, **mánakvöldið 21. okt. kl. 19.00.**

Fundurin verður fyri fyrirverandi og núverandi krabbameinssjúklingum og teirra avvarðandi og øðrum áhugadum.

At hava ella hava havt krabbamein, førir við sær fyri tey flestu broytingar í gerandisdegnum. Tað, sum

nógv liva við, er óttin fyri ikki at gerast frískur, eins og fleiri liva við óttanum fyri at gerast sjúk aftur.

Sum avvarðandi kann vera ringt at skilja hesa stöðu og vita, hvussu ein stuðlar sum best.

Fyrilestrahaldari verður Óli Jacobsen, yvirleikni. Hann fer at greiða frá. Frá ilgruna til viðgerð.

Ein fyrrverandi krabbameinssjúklingur fer at tosa

um at hava havt krabbamein, og ein avvarðandi fer at greiða frá síni stöðu sum avvarðandi.

Sverri Steinhólm, prestur, fer at tosa um óttan, og hvussu ein sum frægast kann koma honum til lívs.

Tekning hjá Føroya Felag móti Krabbameini, tlf. 17959, *áðrenn mánadagin kl. 15.00.*